

Vasyl Rudnytskyi¹

Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

Olena Yurchenko²

Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

Analytical Support for the Continuity Management of Enterprises under Conditions of Uncertainty

Abstract. The war in Ukraine has become a dominant negative factor affecting the continuity of activity of almost every business entity, which actualizes the issue of improving management information support. The article aims to reveal the theoretical and methodical foundations of analytical support for business continuity management under uncertainty. It was substantiated that the primary condition for the ability of enterprises to continue their existence shortly is the financial ability to reproduce their value sustainably. It was determined that the main characteristics of the financial capacity of enterprises' business continuity are the financial condition, financial stability, and the potential of value reproduction. These characteristics are interrelated. The starting provisions for developing analytical support for business continuity management have been formed. A methodical approach to the comprehensive analysis of the financial capacity of continuity of activity was proposed, which is represented by three blocks: 1) preliminary analysis of internal and external factors; 2) comprehensive analysis of the potential of the enterprise's financial capacity; 3) modification of the results of a comprehensive analysis of the potential of financial capacity for making management decisions and developing financial forecasts of the enterprise's development. The results of an analytical assessment of the degree of influence of factors on the continuity of activity based on an expert survey serve as an information base for making management decisions to select priorities regarding the reproduction of value by business segments for the future. A comprehensive approach to the real assessment of the value of the enterprise is based on a combination of private estimates of the value of the enterprise by cost, income and market methods by calculating an integral indicator that takes into account the specific weight of each of the approaches. This approach allows the formation of information for making management decisions, developing forecasts regarding the potential for value reproduction, and preparing conclusions to ensure continuous activity in conditions of uncertainty.

Keywords: management, business continuity, analytical support, comprehensive approach, financial capacity potential, enterprise value assessment.

Suggested Citation

Rudnytskyi, V., Yurchenko, O. (2024). Analytical Support for the Continuity Management of Enterprises under Conditions of Uncertainty. *Oblik i finansi*, 1(103), 84-92. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-1\(103\)-84-92](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-1(103)-84-92)

Василь Рудницький

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Олена Юрченко

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

Аналітичне забезпечення управління безперервністю діяльності підприємств в умовах невизначеності

Анотація. Війна в Україні стала домінуючим негативним фактором впливу на безперервність діяльності практично кожного суб'єкта господарювання, що актуалізує питання удосконалення інформаційного забезпечення управління. Метою статті є розкриття теоретико-методичних засад аналітичного забезпечення управління безперервністю діяльності підприємств в умовах невизначеності. Обґрунтовано, що

¹ Vasyl Rudnytskyi, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine.
ORCID 0000-0001-9907-6088

² Olena Yurchenko, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine.
ORCID 0000-0002-5028-8968
E-mail: elenaurchenko2@gmail.com (Corresponding author)

головною умовою здатності підприємств продовжити своє існування у найближчому майбутньому є фінансова спроможність стабільного відтворення їх вартості. Визначено, що основними характеристиками фінансової спроможності безперервності діяльності підприємств є фінансовий стан, фінансова стійкість, потенціал відтворення вартості та обґрунтовано їх взаємозв'язок. Сформовано вихідні положення розвитку аналітичного забезпечення управління безперервністю діяльності. Запропоновано методичний підхід до комплексного аналізу потенціалу фінансової спроможності безперервності діяльності, який представлено трьома блоками: 1) попередній аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів; 2) комплексний аналіз потенціалу фінансової спроможності підприємства; 3) модифікація результатів комплексного аналізу потенціалу фінансової спроможності для прийняття управлінських рішень та розробки фінансових прогнозів розвитку підприємства. Результати аналітичної оцінки ступеня впливу факторів на безперервність діяльності на основі експертного опитування слугують інформаційною базою для прийняття управлінських рішень щодо вибору пріоритетів стосовно відтворення вартості за сегментами діяльності на майбутнє. Комплексний підхід до реальної оцінки вартості підприємства базується на поєднанні приватних оцінок вартості підприємства за витратним, дохідним та ринковим методами шляхом розрахунку інтегрального показника, який враховує питому вагу кожного із підходів і дозволяє сформувати інформацію для прийняття управлінських рішень, розробки прогнозів щодо потенціалу відтворення вартості та підготовки висновку про забезпечення безперервної діяльності в умовах невизначеності.

Ключові слова: управління, безперервність діяльності, аналітичне забезпечення, комплексний підхід, потенціал фінансової спроможності, оцінка вартості підприємства.

Постановка проблеми. Війна в Україні стала домінуючим негативним фактором впливу на безперервність діяльності практично кожного суб'єкта господарювання, в тому числі і підприємств пивоварної галузі. Користувачі фінансової звітності з прямим фінансовим інтересом потребують інформації, з одного боку, про поточний фінансовий стан, а з іншого – про перспективи фінансової спроможності стабільного відтворення капіталу підприємства. Втім, не існує методики аналізу фінансової спроможності безперервної діяльності підприємств, що ускладнює виявлення ризиків та загроз подальшого їх функціонування. Ця проблема актуалізує питання вдосконалення системи аналітичного забезпечення управління, завданням якої є ідентифікація факторів впливу на безперервність діяльності підприємств та їх відображення у бухгалтерській звітності.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Різноманітні аспекти аналітичного забезпечення управління підприємств досліджували Н. Борецька та К. Міщенко [2], В. Гавриленко [3], Р. Костирко [6], О. Лемішовська та Н. Гадзало [8], Т. Мулик [9], Л. Рябенко [11], Н. Шкроміда [12], Н. Штефан [13], М. Яремик та Х. Яремик [14]. Дослідники обґрунтували основні методичні прийоми аналізу фінансового стану та систему показників оцінки фінансової стійкості на основі нових форм фінансової звітності.

Зокрема, В. Гавриленко [3] сформував теоретико-методологічні засади обліково-аналітичного забезпечення антикризового управління шляхом удосконалення інструментарію обліку та аналізу в умовах невизначеності, а також запропонував підхід до діагностичного аналізу діяльності підприємств, який базується на визначенні показників, розрахованих за даними фінансової звітності, що надає можливість визначити коефіцієнт розвитку. Л. Рябенко [11] обґрунтував організаційну модель

аналітичного забезпечення стратегічного управління та напрямки модифікації і використання аналітичної інформації для потреб різних користувачів. О. Лемішовська та Н. Гадзало [8] розкрили передумови розвитку і складові обліково-аналітичної системи управління з урахуванням специфіки будівельної галузі та надали пропозиції щодо розширення інформаційного та методичного забезпечення через використання інструментарію стратегічного обліку й спеціальних аналітичних методів. Т. Мулик [9] приділила увагу розробці організаційно-економічної моделі та методики аналізу дебіторської заборгованості підприємства, формуванню системи економічних показників аналізу поточної дебіторської заборгованості, а також розкриттю процедур узагальнення і використання результатів аналізу поточної дебіторської заборгованості для розробки заходів щодо раціоналізації інформаційного забезпечення управління безперервною діяльністю суб'єктів господарювання.

Інформаційно-аналітичне забезпечення та обліково-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень М. Яремик та Х. Яремик [14] розглядали крізь призму економічної безпеки підприємства. Ними було визначено відмінності у технологіях збору, обробки та джерелах інформаційного забезпечення. В роботі С. Бегун [1] зосереджено увагу на розкритті особливостей використання показників для оцінки фінансового стану підприємств, що стикаються з новими викликами сьогодення в умовах воєнного стану, а також відповідності нормативам показників фінансової стійкості. Н. Штефан [13] пропонує підхід до визначення обґрунтованої вартості бізнесу окремо для прибуткових і збиткових підприємств, який враховує питому вагу вартості за окремим методом та амортизацію, що дозволяє сформувати інформаційну платформу для прийняття управлінських рішень з розробки планів розвитку підприємств.

Перелічені дослідження є вагомим науковим внеском у вирішення проблем управління. Однак, в умовах спричиненої війною невизначеності питання формування аналітичного забезпечення управління безперервністю діяльності потребують додаткових досліджень.

Метою статті є розкриття теоретико-методичних засад аналітичного забезпечення управління безперервністю діяльності підприємств в умовах невизначеності.

Виклад основного матеріалу. Головною умовою здатності підприємств продовжити своє існування у найближчому майбутньому є фінансова спроможність стабільного відтворення їх вартості. Підвищений інтерес до відтворення вартості підприємства на довгострокову перспективу, з одного боку, пов'язаний з дотриманням принципу безперервності, а з іншого – необхідністю узгодження інтересів різних груп господарюючих суб'єктів за допомогою надання достовірної інформації про потенціал фінансової спроможності створення вартості. Тому ключовим напрямком аналітичної оцінки безперервності підприємств є дослідження взаємозв'язку між фінансовою спроможністю стабільного відтворення вартості підприємств та безперервністю діяльності. Основні припущення цієї гіпотези полягають у наступному:

– відтворення вартості підприємства за рахунок зовнішніх перетворень проявляється через підвищення спроможності генерувати грошові потоки;

– відтворення вартості підприємства за рахунок розвитку внутрішнього потенціалу проявляється через збалансування грошових активів і короткострокових фінансових зобов'язань підприємства, зменшення розмірів поточних фінансових потреб та окремих видів ліквідних активів (з метою їх термінової конверсії в грошову форму), збільшення грошових активів, що забезпечують довгострокове погашення цих зобов'язань.

Підходи до аналізу результативності діяльності та фінансового стану підприємств детально висвітлені в літературі, однак, при цьому відсутні рекомендації щодо аналізу та оцінки потенціалу фінансової спроможності безперервної діяльності підприємства. Результати оцінки потенціалу фінансової спроможності дозволяють сформулювати інформаційну платформу для прийняття управлінських рішень щодо стабілізації діяльності підприємства. Результати нашого дослідження свідчать про відсутність єдиного підходу до комплексного аналізу потенціалу фінансової спроможності безперервної діяльності підприємства, відповідно, необхідно сформулювати перелік вимог, якому має відповідати методика його проведення:

1) динамічність (врахування факторів змін зовнішнього і внутрішнього середовища господарювання підприємства);

2) репрезентативність (відображення найбільш суттєвих показників, що впливають на потенціал фінансової спроможності підприємства);

3) достовірність результатів оцінки дійсного потенціалу фінансової спроможності відтворення вартості підприємств;

4) використання для аналітичної оцінки статистичних даних, звітності та експертних оцінок;

5) врахування найбільш важливих складових потенціалу фінансової спроможності для оцінки забезпечення безперервності діяльності підприємства.

При формуванні методичного підходу слід виходити з того, що до критеріальних ознак безперервності діяльності слід відносити такі, на підставі яких можна оцінити: по-перше, дійсний потенціал фінансової спроможності в умовах дії дестабілізуючих чинників; по-друге, потенціал стабільного відтворення вартості на перспективу з врахуванням ризику.

Комплексний аналіз потенціалу фінансової спроможності безперервної діяльності підприємства базується на єдності статичного та динамічного підходів. Статичний підхід передбачає визначення дійсного стану потенціалу фінансової спроможності підприємства. На основі статичного підходу здійснюється ретроспективний і поточний аналіз дійсного стану потенціалу фінансової спроможності відтворення вартості підприємства та оцінка факторів впливу зовнішнього і внутрішнього середовища. В даному дослідженні потенціал фінансової спроможності розглядається з позиції забезпечення безперервності діяльності шляхом відтворення вартості підприємства на довгострокову перспективу. Характеристиками фінансової спроможності підприємства є фінансовий стан та фінансова стійкість. Їх взаємозв'язок полягає у тому, що фінансова стійкість підприємства характеризує його потенціал відновлювати (зберігати) початковий фінансовий стан або поліпшувати цей стан в змінних умовах внутрішнього і зовнішнього середовища, здатність розвиватися основи зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності. Фінансовий стан підприємства на конкретну звітну дату характеризує ступінь його забезпеченості необхідними фінансовими ресурсами для здійснення господарської діяльності, раціональність їх розміщення та ефективність використання [7, с. 45-46].

Згідно з концепцією безперервності фінансова стійкість характеризує потенціал здатності отримувати достатній прибуток, що забезпечує безперервне відтворення вартості та економічного розвитку підприємства в умовах невизначеності. При цьому потенціал відтворення вартості підприємства може бути представлений як активи і джерела формування активів (ресурсний потенціал) та їх здатність в процесі господарської діяльності (функціонуючий потенціал) приносити певну економічну вигоду. Критерієм ресурсного потенціалу фінансової спроможності підприємства є чисті активи. Функціонуючий потенціал знаходить відображення в динамічних бухгалтерських балансах і характеризується показником чистих пасивів. Критерієм функціонуючого потенціалу є фінансовий результат [5].

Методологія комплексного аналізу потенціалу фінансової спроможності безперервної діяльності підприємства ґрунтується на концепціях збереження капіталу та безперервності.

Вихідні положення розвитку аналітичного забезпечення управління безперервністю діяльності підприємств сформовано у табл. 1.

Таблиця 1 Вихідні положення розвитку аналітичного забезпечення управління безперервністю діяльності підприємств

Положення	Характеристика
Наукове забезпечення рішення проблем аналітичного забезпечення	Розвиток теоретико-методичних засад комплексного аналізу потенціалу фінансової спроможності безперервної діяльності підприємств на основі єдності використання статичного та динамічного підходів та вдосконалення аналітичного інструментарію
Предметно-наукова основа концепції	Положення статичного, динамічного та комплексного підходів. Концепції збереження капіталу та безперервності
Інформаційні потреби стейкхолдерів та управління	Формування інформації щодо потенціалу фінансової спроможності відтворення вартості з метою прийняття управлінських рішень та подолання інформаційної асиметрії у виборі пріоритетів стосовно відтворення вартості за сегментами діяльності на майбутнє
Гіпотеза дослідження	Дослідження та виявлення внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на безперервність з метою аналітичної оцінки потенціалу фінансової спроможності відтворення вартості
Мета	Аналіз і оцінка стану фінансової спроможності об'єкта дослідження задля надання висновку щодо безперервності діяльності та прийняття управлінських рішень
Предмет методології	Об'єкти, процес, принципи, методи, потенціал фінансової спроможності відтворення вартості підприємств, показники
Принципи	Системності, комплексності, безперервності, стратегічної спрямованості, альтернативності, цілеорієнтованості, оцінки загроз ризику втрат вартості бізнесу, автентичності
Використання результатів комплексного аналізу фінансової спроможності в процесі управління	Надання необхідної інформації для прийняття управлінських рішень, вибору інструментів та методів впливу на об'єкт управління з метою забезпечення стабільного відтворення вартості та розробки фінансових прогнозів

Джерело: розроблено авторами.

Основними завданнями комплексного аналізу фінансової спроможності безперервності діяльності підприємства є:

- забезпечення інформацією різних користувачів про дійсний потенціал забезпечення безперервної діяльності підприємства;
- виявлення чинників та ступеню їх впливу на потенціал фінансової спроможності безперервної діяльності підприємства;
- визначення вартісного розриву між фундаментальною (внутрішньою) і дійсною вартістю підприємства;
- оцінка реальної вартості підприємства на основі розрахунків за різними методами;
- узагальнення та модифікація результатів комплексного аналізу фінансової спроможності для розробки управлінських рішень щодо забезпечення безперервності діяльності;
- прогнозування вартості підприємства за методом дисконтування грошових потоків з урахуванням ризиків.

Інформаційною базою комплексного аналізу потенціалу фінансової спроможності безперервної

діяльності підприємства є внутрішня і зовнішня інформація. Внутрішні джерела інформації включають бухгалтерську, податкову та фінансову звітність підприємств.

Комплексний підхід до дослідження фінансової спроможності безперервної діяльності підприємства передбачає багаторівневу структуру аналітичного забезпечення управління, яку представлено трьома блоками:

- 1) попередній аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів;
- 2) комплексний аналіз потенціалу фінансової спроможності підприємства;
- 3) модифікація результатів комплексного аналізу потенціалу фінансової спроможності для прийняття управлінських рішень та розробки фінансових прогнозів розвитку підприємства.

Структурно-логічна схема послідовності формування аналітичного забезпечення управління безперервністю діяльності підприємства наведена на рис. 1.

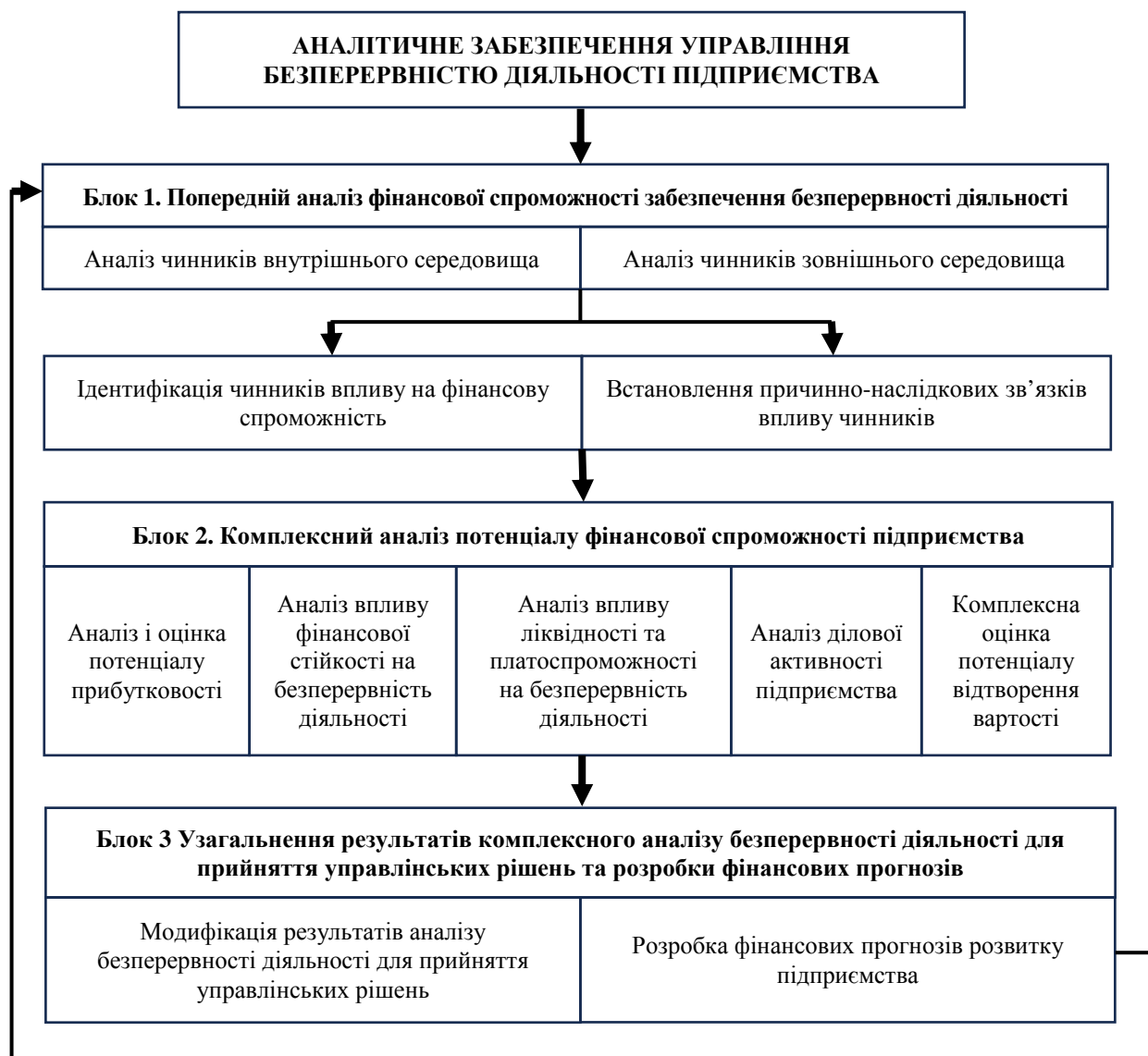

Рис. 1. Структурно-логічна схема аналітичного забезпечення управління безперервністю діяльності підприємства

Джерело: розроблено авторами.

Кожний з виокремлених блоків аналітичного забезпечення має власні методи, показники і процедури, які використовуються для оцінки потенціалу фінансової спроможності та прийняття управлінських рішень щодо забезпечення безперервної діяльності в змінних умовах економічного середовища. Взаємозв'язок між ними забезпечується тим, що результати аналізу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища використовуються для визначення пріоритетів аналізу потенціалу фінансової спроможності підприємства. Застосування принципу безперервності вимагає комплексного аналізу усіх аспектів діяльності, ретельного дослідження зовнішнього та внутрішнього середовища, врахування потреб стейкхолдерів.

Важлива роль в процесі здійснення аналітичних процедур відводиться попередньому аналізу впливу

зовнішніх та внутрішніх факторів на безперервність діяльності (блок 1). Такий аналіз повинен враховувати наступні особливості:

- фактори впливу на безперервність діяльності не є сталими, вони потребують постійного коригування в залежності від змін зовнішнього та внутрішнього середовища;

- кожний окремий фактор слід розглядати лише у поєднанні з іншими факторами, оскільки вони тісно взаємопов'язані один з одним;

- зміна факторів безпосередньо впливає на можливість застосування підприємством принципу безперервності діяльності;

- оцінка ступеня впливу факторів на безперервність діяльності має базуватися на ключових показниках діяльності підприємства.

Finance & Taxation

Аналітична оцінка ступеню впливу кожного окремого чинника на діяльність дозволить зрозуміти, яким сферам підприємства варто приділити найбільшу увагу та розробити відповідні заходи щодо удосконалення методів управління.

В нашому дослідженні ми проводили оцінювання ступеня впливу факторів зовнішнього середовища на безперервність діяльності на основі експертного

опитування дев'яти груп стейкхолдерів за кожним досліджуваним підприємством пивоварної галузі. Коефіцієнт впливу було визначено на основі добутку середньої оцінки стейкхолдерів і питомої ваги кожного чинника. Результати аналізу ступеня впливу факторів на безперервність діяльності досліджуваних пивоварних підприємств на прикладі ПАТ «САН ІнБев Україна» наведені у табл. 2.

Таблиця 2. Результати аналізу ступеня впливу факторів зовнішнього середовища на безперервність діяльності ПАТ «САН ІнБев Україна»

Фактор	Середня оцінка факторів (за методом експертних оцінок)	Питома вага факторів	Позитивний або негативний вплив	Коефіцієнт впливу факторів
Повномасштабне вторгнення Росії в Україну	4,78	0,25	-	1,2
Пандемія COVID-19	3,11	0,05	-	0,16
Девальвація національної валюти	4,22	0,1	-	0,42
Збільшення облікової ставки НБУ	4,56	0,06	-	0,27
Втрата ринків збуту	4,67	0,08	-	0,37
Інфляція	2,89	0,05	-	0,14
Зміна валютних курсів	3,78	0,07	-	0,26
Надмірна частка позикових джерел фінансування	4,78	0,06	-	0,29
Зниження купівельної спроможності населення, зростання безробіття	4,89	0,11	-	0,54
Модернізація виробничих потужностей	4,78	0,02	+	0,1
Політика корпоративної соціальної відповідальності	5	0,08	+	0,4
Зменшення податкового навантаження під час воєнного стану	5	0,07	+	0,35

Джерело: розраховано авторами.

Наведені розрахунки свідчать, що основними чинниками, які негативно впливають на безперервність діяльності підприємства є повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну, зниження купівельної спроможності населення, зростання безробіття та втрата ринків збуту. Це призвело до низького рівня фінансової стійкості та збиткової діяльності підприємства. Найбільш позитивним чинником є проведення політики корпоративної соціальної відповідальності навіть в умовах воєнного стану та власної збитковості. Для покращення ситуації слід розробити заходи, які враховують специфіку пивоварної галузі, зокрема: проведення активної рекламної політики пивоварної продукції серед цільової аудиторії; розвиток міні-пивоварень в Україні, який здатний підвищити попит на вироблену продукцію, збільшити прибуток, та, відповідно, додану вартість; розширення портфелю пивних брендів у різних цінових сегментах [10].

Блок 2 передбачає комплексний аналіз потенціалу фінансової спроможності підприємств. До об'єктів

аналізу безперервності діяльності підприємств належать активи та джерела їх формування, фінансовий стан, фінансова стійкість, ділова активність та вартість підприємства. У зв'язку з тим, що основними індикаторами фінансової спроможності підприємства є рентабельність, фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність, ділова активність і відтворення капіталу в даному дослідженні виокремлено наступні напрямки комплексного аналізу потенціалу фінансової спроможності підприємства та відповідна система показників:

- 1) аналіз та оцінка потенціалу прибутковості;
- 2) аналіз потенціалу фінансової стійкості;
- 3) аналіз впливу ліквідності та платоспроможності на фінансову спроможність;
- 4) аналіз ділової активності підприємства;
- 5) комплексна оцінка потенціалу відтворення вартості підприємства.

За кожним напрямком аналізу потенціалу фінансової спроможності підприємства здійснено групування показників та наведено методичку їх

розрахунку, оцінку можливих наслідків впливу кожного з них на потенціал фінансової спроможності підприємств і відповідні висновки. Виходячи з логіки концепції безперервності показники комплексного аналізу фінансової спроможності підприємства повинні базуватися на даних фінансової звітності та відображати найбільш суттєві чинники різних аспектів фінансового стану і потенціалу безперервної діяльності.

Показники потенціалу прибутковості (рентабельності), які характеризують ефективність діяльності підприємства, охоплюють рентабельність витрат, реалізації, основних засобів, власного та сукупного капіталу. До показників аналізу ділової активності підприємства, які характеризують ефективність використання матеріальних та фінансових ресурсів, віднесені коефіцієнти оборотності капіталу, оборотності оборотних активів, запасів та власного капіталу. До показників аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства віднесено коефіцієнти абсолютної, термінової та загальної ліквідності, мобільності активів та співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості. Показники фінансової стійкості підприємства охоплюють коефіцієнти: автономії, концентрації позикових ресурсів, заборгованості, маневреності, фінансової стійкості, фінансування. Використання запропонованого підходу надає можливість, з одного боку, оцінити фінансовий стан підприємств, а з іншого – визначити потенціал фінансової спроможності відтворення вартості.

Виходячи з того, що критерієм оцінки безперервності підприємства та оптимальності прийнятих управлінських рішень є його вартість, окремим напрямком виділено аналіз потенціалу відтворення вартості підприємства.

Важливою умовою оцінки вартості підприємства є правильний вибір підходу при розрахунках, оскільки кожний підхід надає окрему оцінку вартості і використовує свої методи. Проблема полягає в узгодженні результатів оцінки вартості за різними підходами, й отриманні реальної оцінки вартості підприємства. На достовірність оцінки вартості впливають наступні фактори: вибір методу розрахунку; похибка оцінки по кожному методу; помилки в вихідних даних; похибка методу розрахунку вагових коефіцієнтів [4].

З метою отримання реальної оцінки вартості підприємств необхідно проаналізувати результати розрахунків за трьома методами (дохідним, витратним, порівняльним), кожний з яких має відповідні переваги та недоліки. Так, витратний метод є статичним, характеризує минулу вартість, не враховує ринкову ситуацію на дату оцінки та не має зв'язку з результатами діяльності. Тому для визначення фінансової спроможності генерувати прибуток за витратним методом необхідно проаналізувати динаміку змін власного капіталу за статтею балансу «Нерозподілений прибуток», оскільки вона відображає частину грошових потоків, яка залишається на підприємстві і деякою мірою характеризує фінансову здатність підприємства генерувати грошовий потік.

Показник вартості за дохідним підходом характеризує вартість майбутніх грошових потоків та враховує часовий горизонт, ставку дисконту та змінюється залежно від результатів діяльності підприємства. Проте, не враховує кон'юнктуру ринку.

Оцінка вартості за ринковим підходом базується на ринкових даних та враховує вплив галузевих факторів на ціну акцій, поправки на ризик, зіставлення з підприємствами-аналогами, але він прийнятний за умови розвинутого фондового ринку. При цьому ставка дисконту дорівнює вартості залучення власного капіталу (очікувана інвесторами ставка дохідності), внаслідок чого для одного й того ж підприємства ставки дисконтування можуть бути різними.

Комплексний підхід до оцінки вартості підприємства на основі поєднання витратного (майнового), дохідного(прибуткового) та ринкового методів виключає однобічність оцінки в рамках використання окремого підходу та надає можливість реально оцінити вартість підприємства і сформулювати інформацію для прийняття управлінських рішень щодо стабільного відтворення вартості підприємства на майбутнє.

При визначенні вагомості кожного підходу до оцінки вартості бізнесу необхідно враховувати ступінь зносу основних фондів, оскільки він впливає на величину активів підприємства і здатність генерувати грошовий потік.

Визначення критерію якості оцінки вартості підприємства за різними методами представлено у вигляді функціональної залежності (I_B) [4, с. 310, 311]:

$$I_B = a_1(\beta_1(\delta_m)^2 + \beta_2(\delta_d)^2 + \beta_3(\delta_m)^2(\delta_d)^2) + a_2(\delta_m)^2 \rightarrow \min, \quad (1)$$

де a_1, a_2, b_1, b_2, b_3 – коефіцієнти значимості;

($a_1 + a_2 = 1$; $b_1 + b_2 + b_3 = 1$), d_m, d_d – відхилення від фактичного значення вартості підприємства, розрахованої на основі майнового, дохідного та ринкового підходів.

Комплексна оцінка реальної вартості підприємства за різними методами проводиться шляхом використання вагових коефіцієнтів з урахуванням коефіцієнта якості оцінки:

$$B_{pe} = (B_m \times K_m + B_d \times K_d + B_p \times K_p) \times K_j, \quad (2)$$

де B_{pe} – реальна вартість підприємства;

B_m, B_∂, B_p – вартість підприємства, розрахована на основі витратного (майнового), прибуткового та ринкового підходів;

K_m, K_∂, K_p – вагові коефіцієнти вартості, розрахованої за витратним (майновим), дохідним і ринковим підходами;

K_y – коефіцієнт якості оцінки.

Основними шляхами забезпечення стабільного відтворення вартості пивоварних підприємств в умовах невизначеності є: зниження собівартості виробленої продукції шляхом модернізації виробництва; освоєння нових ринків збуту продукції; ліквідація збиткових або недостатньо прибуткових сегментів виробництва; збільшення частки власного капіталу у структурі джерел фінансування; зменшення вартості позикових коштів.

Висновок. Багатоаспектність проблем в сфері управління діяльністю пивоварних підприємств в умовах нестабільності обумовлює необхідність вдосконалення його аналітичного забезпечення. Попередній аналіз факторів внутрішнього і зовнішнього середовища та аналітична оцінка ступеню впливу кожного окремого чинника на конкретні сегменти діяльності методом експертного оцінювання дозволяють визначити напрямки впливу на драйвери вартості та пріоритети аналізу

потенціалу відтворення вартості підприємства. Запропонована структурно-логічна модель комплексного аналізу потенціалу фінансової спроможності підприємства надає цілісне уявлення щодо послідовності аналітичних процедур та формування інформації для надання висновку щодо безперервності діяльності та прийняття управлінських рішень. Використання різних методів оцінки вартості бізнесу надає можливість ідентифікувати фактори впливу на вартість підприємств за минулі періоди і створити базу для корегування управлінських рішень та розробки заходів щодо стабільного відтворення вартості підприємства на майбутнє. Комплексний підхід до оцінки вартості підприємства на основі поєднання витратного, дохідного та ринкового методів дозволяє оцінити реальну вартість підприємства та може бути використаний для розробки фінансових прогнозів сталого розвитку підприємств.

4 Список використаних джерел

1. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. № 4. С. 36-42. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-04-36-42>
2. Борецька Н. П., Міщенко К. В. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 20. С. 63-66.
3. Гавриленко В. О. Обліково-аналітичне забезпечення антикризового управління: теорія і практика: монографія. Черкаси: ЧДТУ, 2018. 480 с.
4. Костирко Л. А. Фінансовий механізм сталого розвитку підприємств: стратегічні орієнтири, системи забезпечення, адаптація: монографія. Луганськ: вид-во «Ноулідж», 2012. 474 с.
5. Костирко Р. О. Аналітичне забезпечення внутрішнього контролю в управлінні економічним потенціалом підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. Серія: Економічні науки*. 2008. № 4(31). С. 165-172.
6. Костирко Р. О. Організація контрольно-аналітичної системи, орієнтованої на формування протиризикового механізму управління економічним потенціалом підприємства. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського*. 2011. № 3(51). С. 109-114.
7. Костирко Р. О., Темнікова Н. В. Аналіз і діагностика фінансової спроможності підприємств в управлінні фінансовою безпекою держави: монографія. Луганськ: вид-во «Ноулідж», 2013. 250 с.
8. Лемішовська О. С., Гадзало Н. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком організацій будівельної галузі. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-09-04>
9. Мулик Т. О. Аналітичне забезпечення дебіторської заборгованості в системі управління підприємства. *Агросвіт*. 2022. № 9-10. С. 69-78. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.9-10.69>
10. Петухова О. М., Римаренко М. К. Аналіз та перспективи розвитку пивоварної галузі України. *Ефективна економіка*. 2015. № 10. С. 46-56.
11. Рябенко Л. М. Аналітичне забезпечення розробки і реалізації управлінських стратегічних рішень. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 13. С. 1400-1407.
12. Шкроміда Н. Я. Обліково-аналітичне забезпечення управління структурними компонентами потенціалу підприємства: теоретичний аспект. *Облік і фінанси*. 2019. № 4(86). С. 155-161. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-4\(86\)-155-161](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-4(86)-155-161)
13. Штефан Н. М. Удосконалення методів оцінки вартості промислових підприємств. *Економічний вісник*. 2021. № 3. С. 182-190. <https://doi.org/10.33271/ebdut/75.181>
14. Яремик М. І., Яремик Х. Я. Інформаційно-аналітичне забезпечення в системі управління фінансово-економічною безпекою підприємств. *Наукові записки*. 2016. № 2(53) С. 173-180.

4 References

1. Behun, S. (2022). Peculiarities of the analysis of the financial state of the enterprise in the conditions of martial law. *Economic journal of Volyn National University named after Lesya Ukrainka*, 4, 36-42. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-04-36-42>
2. Boretska, N. P., Mishchenko, K. V. (2016). Analysis and forecasting of the financial stability of the enterprise. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*, 20, 63-66.
3. Gavrylenko, V. O. (2018). Accounting and analytical support of anti-crisis management: theory and practice. Cherkasy: ChDTU.
4. Kostyrko, L. A. (2012). Financial mechanism of sustainable development of enterprises: strategic guidelines, support systems, adaptation. Luhansk: Noulidzh.
5. Kostyrko, R. O. (2008). Analytical support of internal control in the management of the economic potential of the enterprise. *Scientific Bulletin of the Poltava University of Consumer Cooperation of Ukraine. Series: Economic Sciences*, 4(31), 165-172.
6. Kostyrko, R. O. (2011). Organization of a control and analytical system focused on the formation of an anti-risk mechanism for managing the economic potential of an enterprise. *Bulletin of the Donetsk National University of Economics and Trade named after M. Tugan-Baranovskyi*, 3(51), 109-114.
7. Kostyrko, R. O., Tyemnikova, N. V. (2013). Analysis and diagnostics of the financial capacity of enterprises in the management of the financial security of the state. Luhansk: Noulidzh.
8. Lemishovska, O. S., Gadzalo, N. M. (2023). Accounting and analytical support for managing the development of organizations in the construction industry. *Problems of modern transformations. Series: Economics and Management*, 7. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-09-04>
9. Mulyk, T. O. (2022). Analytical provision of receivables in the enterprise management system. *Agrosvit*, 9-10, 69-78. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.9-10.69>
10. Petukhova, O. M., Rymarenko, M. K. (2015). Analysis and development prospects of the brewing industry of Ukraine. *Efficient economy*, 10, 46-56.
11. Ryabenko, L. M. (2017). Analytical support for the development and implementation of managerial strategic decisions. *Economy and Society*, 13, 1400-1407.
12. Shkromyda, N. Ya. (2019). Accounting and Analytical Support of Management of Structural Components of the Enterprise's Potential: Theoretical Aspect. *Oblik i finansi*, 4(86), 155-161. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-4\(86\)-155-161](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-4(86)-155-161)
13. Shtefan, N. M. (2021). Improvement of methods of estimating the value of industrial enterprises. *Economic Herald*, 3, 182-190. <https://doi.org/10.33271/ebdut/75.181>
14. Yaremyk, M. I., Yaremyk, H. Ya. (2016). Information and analytical support in the management system of financial and economic security of enterprises. *Scientific Papers*, 2(53), 173-180.